

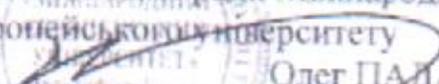

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ) У МІЖНАРОДНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Затверджено Вченою радою
Міжнародного європейського
університету
«30» серпня 2021 року (протокол №9)

Голова Вченої ради Міжнародного
європейського університету

Олег ПАДАЛКА
«30» серпня 2021 року

Набуває чинності за наказом
від «30 серпня» 2021 року №132-ОД

Київ 2021

Положення про запобігання та протидію
булінгу (цькуванню)

ПОЛОЖЕННЯ

Міжнародний європейський університет

Система управління якістю
ISO 9001:2015

Розроблено:

Начальник Центру забезпечення
якості освіти

Людмила АЛЕКСЕЄНКО-
ЛЕМОВСЬКА

Погоджено:

Проректор з науково-педагогічної
роботи та міжнародних зв'язків

Алла НАВОЛОКІНА

В.о. начальника юридичного відділу

Максим ПІШОВ

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	<i>ПОЛОЖЕННЯ</i>
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

ЗМІСТ

Назва розділу	стор.
1. Загальні положення	4
2. Ключові поняття	5
3. Права та обов'язки учасників освітнього процесу щодо протидії булінгу (цькуванню)	6
4. Запобігання булінгу (цькуванню)	9
5. Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування)	10
6. Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) та відповідальність причетних осіб	12
7. Прикінцеві положення	13

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	ПОЛОЖЕННЯ
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Міжнародному європейському університеті (далі – Положення) розроблене відповідно до Декларації ООН про права людини, Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, Рекомендації про виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО), Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», Статуту Міжнародного європейського університету.

1.2. Положення ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між науково-педагогічним, педагогічним колективом та здобувачами вищої освіти;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожного здобувача вищої освіти;
- гендерної рівності;
- студентоцентризму.

1.3. Положення розроблено з метою запобігання та протидії випадкам булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту серед здобувачів вищої освіти та працівників Міжнародного європейського університету (далі – Університет).

1.4. Головними завданнями Положення є:

- ознайомлення здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників, співробітників та стейкхолдерів Університету з поняттям булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту, їх характеристиками та проявами;
- навчання конструктивних форм спілкування та поведінкових реакцій;
- профілактика деструктивних проявів поведінки;
- розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю;
- формування навичок саморегуляції афективних реакцій та безконфліктної взаємодії.

1.5. Дія Положення поширюється на усіх осіб, які перебувають з Університетом у трудових чи інших договірних відносинах (наймані працівники, здобувачі вищої освіти, стейкхолдери, практиканти, волонтери, представники громадських організацій тощо).

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	ПОЛОЖЕННЯ
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

2. КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Булінг (цькування) – це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння,
- наявність сторін - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Кібербулінг (електронний булінг) – це навмисна провокація чи залякування задля одержання влади над людиною та психологічної насолоди від її страждань через комунікацію в Інтернет-ресурсах чи в соціальних мережах. Різновидами кібербулінгу можуть бути: флейм (Інтернет-сварка, коли учасники дискусії відходять від основної теми обговорення і переходять на взаємні образи і нападки), тролінг (постинг завідомо провокаційних повідомлень) тощо.

Мобінг (знущання) – це колективне систематичне знущання, регулярне цькування, спрямоване на професійну дискредитацію колеги по роботі, навчанню. Мета мобінгу – спричинити соціальну ізоляцію, зробити жертву вигнанцем, ізолювати її від колективу, створити атмосферу психологічного дискомфорту і таким чином витіснити, змусити звільнитися, нагнати страху іншим, підкреслити свою владу, значущість, створити «авторитет» в очах у співробітників і якісно виділитись на фоні жертви, насолоджуватися її стражданнями. Мобінг реалізується групою осіб, яка узгодженими діями, регулярно за допомогою зачіпок, підстав, принизливої критики, зневаги, прискіпливого формалізму, підтасовок, утиску прав, засобом наклепів, доносів, мовних образ, що супроводжуються інтригами, сарказмом, лицемірством, вербальною агресією, інсинуаціями, психологічними знущаннями, принизливими жартами, образами, досягає соціальної ізоляції жертви.

Харасмент (переслідування, домагання) – це форма дискримінації, яка включає будь-яку небажану та настирливу фізичну і словесну поведінку, що ображає, принижує людину або порушує недоторканість її приватного життя. Проявами харасменту є: сексуальні домагання, примушення на роботі чи під час навчання (специфічні жарти, жести, сексуальні натяки, торкання, соромницькі анекдоти, непристойні пропозиції), насміхання, небажані зауваження, жести, міміка або жарти з приводу раси, національності, релігії, статі, віку, інвалідності,

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	<i>ПОЛОЖЕННЯ</i>
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

вистіювання сексуальної орієнтації, сімейного стану та інших ознак, які можуть стати приводом для дискримінації; шаптаж, погрози, залякування з приводу раси, національності, релігії, статі, інвалідності, хобі, професії, соціальної культури, зовнішнього вигляду та інше, таке як, небажані фізичні контакти (поплескування, пощипування тощо), що дошкучає, принижує, викликає відчуття нікчемності.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЩОДО ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

3.1. Права і обов'язки засновника закладу освіти

Відповідно до Статті 25 Закону України «Про освіту» засновник закладу освіти або уповноважений ним орган (особа):

- здійснює контроль за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг; сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу.

3.2. Права і обов'язки керівника закладу освіти

Відповідно до Статті 26 Закону України «Про освіту» керівник закладу освіти забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:

- розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування, скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	ПОЛОЖЕННЯ
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

3.3. Права і обов'язки здобувачів закладу освіти

Відповідно до Статті 53 Закону України «Про освіту» та Статті 62 Закону України «Про вищу освіту» *здобувачі освіти мають право на:*

- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування);

- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства.

Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності);

- повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.4. Права і обов'язки педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу

Відповідно до Статті 54 Закону України «Про освіту», *педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, які залучаються до освітнього процесу мають право на:*

- захист професійної честі та гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	ПОЛОЖЕННЯ
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

освітнього процесу;

- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

- додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;

- повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.5. Права і обов'язки батьків здобувачів освіти

Відповідно до Статті 55 Закону України «Про освіту», *батьки здобувачів освіти мають право:*

- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування), про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;

- подавати керівництву або засновнику закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

Батьки здобувачів освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	<i>ПОЛОЖЕННЯ</i>
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

4. ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

Запобігання булінгу в Університеті здійснюється шляхом реалізації наступних заходів:

4.1. Інформування

Відповідно до Статті 30 «Прозорість та інформаційна відкритість закладу освіти» Закону України «Про освіту», заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов'язані забезпечувати на своїх веб-сайтах відкритий доступ до такої інформації та документів:

- правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;
- план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
- порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

На початку навчального року для працівників Університету та здобувачів вищої освіти проводиться ознайомча зустріч щодо протидії насильству, в рамках якої надаються чіткі інструкції та роз'яснення питань протидії булінгу (цькуванню) в освітньому середовищі.

4.2. Діагностика

Діагностика виявлення булінгу серед учасників освітнього процесу в Університеті проводиться згідно плану заходів щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), затвердженого ректором Університету. На початку навчального року Центром моніторингу якості освіти здійснюється самооцінювання Університету за показниками безпеки освітнього середовища шляхом проведення анонімного анкетування учасників освітнього процесу. Щомісяця в Університеті аналізується інформація про наявність випадків булінгу та дотримання порядку реагування відповідальних осіб на доведені інциденти.

4.3. Профілактика

В Університеті систематично проводиться профілактична робота щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) відповідно до плану заходів щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), затвердженого ректором.

У рамках профілактичної роботи відбувається:

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	<i>ПОЛОЖЕННЯ</i>
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

- ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою з питань запобігання булінгу (цькування) та правилами поведінки в Університеті;

- інформування учасників освітнього процесу про різновиди булінгу, чинники, які перешкоджають особистісній безпеці, умови організації безпечного освітнього середовища, порядок реагування та протидії булінгу з використанням інформаційної сторінки сайту Університету, брошур, буклетів тощо;

- проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів, психологічних та юридичних консультацій з метою попередження та протидії насильству, а також навчання навичок ефективного спілкування та конструктивного розв'язання конфліктів.

5. СКАРГИ ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

5.1. Подання скарги про випадки булінгу (цькування)

1. Учасники освітнього процесу мають невідкладно з моменту настання проблеми повідомити про випадок булінгу (цькування).

2. Розгляд та з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих скарг.

3. Прийом та реєстрацію скарг здійснює відповідальна особа.

4. Скринька довіри та форми скарг розміщені на сайті Університету.

5.2. Відповідальна особа

Після офіційного подання скарги, заявнику призначається відповідальна особа з метою перевірки фактів, викладених у скарзі. У разі, якщо скарга підтверджується, проводиться розслідування та вживаються необхідні заходи.

5.3. Апеляція

У разі незгоди із рішенням, особа, що подала скаргу, має право на апеляцію і повторний розгляд скарги.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Відповідно змісту вищевказаної статті, булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста

<i>Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)</i>	<i>ПОЛОЖЕННЯ</i>
<i>Міжнародний європейський університет</i>	<i>Система управління якістю ISO 9001:2015</i>

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Положення схвалюється рішенням Вченої ради Університету та запроваджується наказом ректора Університету і набуває чинності з моменту його затвердження.

7.2. Зміни та доповнення до даного Положення приймаються на засіданні Вченої ради та затверджуються наказом ректора Університету.

7.3. У разі виникнення негайної необхідності внесення змін і доповнень до даного Положення, пов'язаних із змінами у чинному законодавстві, вони можуть бути внесені на черговому засіданні ректорату Університету та введені в дію наказом ректора.